

Innst. O. nr. 97

(2003-2004)

Innstilling til Odelstinget fra sosialkomiteen

Dokument nr. 8:48 (2003-2004)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om lov om endring i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) (Domstolsprøving)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

I

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) gjøres følgende endring:

§ 18 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Søksmål etter første ledd første punktum reises mot den ansvarlige etter § 6 eller dennes forsikringsgiver etter § 8.

II

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer."

Som bakgrunn for forslaget viser forslagsstillerne til at en endring i pasientskadeloven § 18 fjerde ledd første punktum trådte i kraft 1. januar 2004. Endringen innebærer at når en pasient velger å gå til søksmål, må pasienten saksøke Pasientskadenemnda for å få rett til erstatning etter pasientskadeloven. Da pasientskadeloven trådte i kraft 1. januar 2003, var Norsk Pasientskadeerstatning (NPE), som ansvarlig for erstatningen, prosessmotpart. Forslagsstillerne

mener at loven av hensyn til pasienten bør tilbakeføres slik den var da den trådte i kraft 1. januar 2003.

Det vises til at etter den midlertidige ordningen som gjaldt før 1. januar 2003, måtte pasienten bevise overfor retten at Pasientskadenemndas vedtak var ugyldig, og retten kunne deretter ta stilling til pasientens erstatningskrav. Under utarbeidelse av pasientskadeloven foretok man for å styrke pasientens rettigheter en endring slik at det fra loven trådte i kraft 1. januar 2003 var pasientens krav som skulle prøves. Etter at pasientskadeloven trådte i kraft 1. januar 2003, sto domstolene som følge av dette friere i sin behandling av pasientens erstatningskrav enn de tidligere gjorde idet de fritt kunne prøve alle sider av kravet.

Forslagsstillerne mener at det ved endringen som trådte i kraft 1. januar 2004, hvor det er Pasientskadenemnda som skal saksøkes, ikke lenger er noen logisk sammenheng mellom forarbeider, lovtekst og hvem som skal saksøkes, og det foreslås at § 18 fjerde ledd første punktum endres tilbake slik det lød før 1. januar 2004, og slik at pasienten ved søksmål kan forholde seg til NPE som prosessmotpart og erstatningsansvarlig.

Det framholdes at slik bestemmelsen lyder i dag, har pasienten mistet nærhet og forståelse for sitt krav under behandling i domstolen, og at fokus er dreid fra det opprinnelige erstatningskravet til en vurdering av innholdet i klageinstansens vedtak.

Forslagsstillerne mener at loven slik den lyder fra 1. januar 2004 i tillegg har skapt et kunstig skille mellom offentlige og private helseforetak fordi pasienter i offentlige helseforetak ikke får møte den erstatningsansvarlige (NPE) i retten, mens pasienter i private helseforetak får møte den erstatningsansvarlige (forsikringsselskapet) i en rettslig prosess.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Per Steinar Osmundnes, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, viser til at endringen av lov av 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader m.v. (pasientskadeloven) ble foretatt ved behandling av Innst. O. nr. 111 (2002-2003). Der ble pasientskadeloven § 18 fjerde ledd første punktum endret, og bestemmelsen ble satt i kraft 1. januar 2004. Dette innebærer at nå må pasientens søksmål rette seg mot Pasientskadenemnda for å få erstatning etter pasientskadeloven. Før denne endringen trådte i kraft, var Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) prosessmotpart. Det er NPE som er ansvarlig for erstatningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at forslagsstillerne mener at denne siste endringen må tilbakeføres, fordi någjeldende bestemmelser fører til at pasienter, når disse søker erstatning, først må bevise at klageinstansens vedtak er ugyldig. Dermed mister en fokus på at det faktisk er pasientens krav som skulle prøves og ikke klageinstansens vedtak. Det skulle heller være naturlig å forholde seg til NPE som prosessmotpart og ikke Pasientskadenemnda, siden det er NPE som er erstatningsansvarlig.

Disse medlemmer viser til at den praksis som loven her legger opp til, er at når en pasient går til søksmål, så må pasienten først saksøke Pasientskadenemnda for å få rett til erstatning etter pasientskadeloven. Dette kan bety at fokus blir satt på pasientskadenemndas vedtak og langt mindre på pasientens krav.

Disse medlemmer viser til at dette verken ble problematisert i Ot.prp. nr. 74 (2002-2003) eller i innstillingen til denne, dvs. Innst. O. nr. 110 (2002-2003). Dette var heller ikke tatt med i høringsnotatet til ovennevnte proposisjon, og endringen ble under behandling i komité og Odelstinget å betrakte som av teknisk karakter. Endringene i § 18 fjerde ledd første punktum ble ikke berørt under denne behandling.

Disse medlemmer vil henvisne til forarbeidene til denne paragraf, bl.a. i Ot.prp. nr. 31 (1998-1999). Til § 18 første ledd presiseres det at det er pasientens krav og ikke Pasientskadenemndas vedtak

som skal prøves av domstolene. Til tredje ledd i samme bestemmelse er det gitt uttrykk for at det anses å være mest praktisk at den erstatningsansvarlige i form av NPE eller forsikringsgiver saksøkes av pasienten.

Disse medlemmer mener at endringen av § 18 fjerde ledd første punktum kan føre til utilsiktede virkninger for pasienter som søker erstatning, og i stedet for å gi bedret rettssikring for pasientene kan det motsatte komme til å skje.

Disse medlemmer støtter derfor forslagsstillerne om at § 18 fjerde ledd første punktum tilbakeføres slik bestemmelsen lød før 1. januar 2004.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) gjøres følgende endring:

§ 18 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Søksmål etter første ledd første punktum reises mot den ansvarlige etter § 6 eller dennes forsikringsgiver etter § 8.

II

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til svarbrev av 25. mai 2004 fra helseministeren til Arbeiderpartiets stortingsgruppe der det blir vist til pasientskadeloven § 18 som innebærer at søksmålsgjenstanden er pasientens krav på erstatning og ikke gyldigheten av Pasientskadenemndas vedtak. At det er Pasientskadenemnda som blir saksøkt, skal derfor ikke ha betydning for domstolens prøvingskompetanse. Flertallet viser til at det er ingenting i Ot.prp. nr. 74 (2002-2003) som tilsier at gjenstanden for søksmålet skal være endret selv om motparten nå skal være Pasientskadenemnda og ikke Norsk Pasientskadeerstatning. Flertallet har også merket seg at pasientens rettsstilling ikke vil være svekket som følge av siste endring i pasientskadeloven. Flertallet viser i den sammenheng til helseministerens svar som lyder:

"Etter min mening vil endringen kunne gi allmennheten styrket tillit til erstatningsordningen. I tilfelle der Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) har fattet vedtak om avslag på kravet om erstatning, men nemnda gir pasienten delvis medhold, vil det fremstå som mest betryggende at nemnda opptrer som saksøkt."

Flertallet ber imidlertid departementet følge nøye med på at endringen av § 18 fjerde ledd første punktum ikke får utilsiktede virkninger for pasienter som søker erstatning. I så tilfelle ber flertallet om at saken forelegges Stortinget på nytt.

Samlet sett finner flertallet ikke grunn til at loven bør endres med hensyn til forskjellen mellom det å kreve erstatning etter behandling i privat helsevesen og offentlig helsevesen da det ikke vil medføre noen ulempe for pasienten å saksøke nemnda.

Flertallet vil stemme mot forslaget til lovendring og fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:48 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om lov om endring i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) (Domstolsprøving) – vedlegges protokollen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er svært uenige i at lovendringen som trådte i kraft fra 1. januar 2004, ikke medfører en svekket rettstilstand for pasientene.

Disse medlemmer viser til brev fra helseministeren, datert 25. mai 2004, der det pekes på at det, selv etter lovendringen, er pasientens krav som skal prøves for domstolene og ikke gyldigheten av Pasientskadenemndas (PSN) vedtak. Disse medlemmer er meget usikre på om denne oppfatningen deles av rettens aktører; advokatene og domstolene. Ved lovendringen hvor PSN ble gjort til rette søksmålsinstans, har man, slik disse medlemmer ser det, igjen rettet fokus mot dennes vedtak. I praksis ser man, etter de opplysninger disse medlemmer har mottatt, at det fortsatt er vedtaket fra PSN som bringes frem for domstolene for overprøving, samt at en del dommere viser til den vurdering som er gjort i PSNs vedtak. Disse medlemmer mener at lovendringen som trådte i kraft 1. januar 2004, skapte en unødvendig rettslig usikkerhet for pasienten, og at denne usikkerheten kan fjernes ved den foreslåtte endringen.

Disse medlemmer mener at det at PSN nå skal saksøkes, tar fokus bort fra prinsippet om at det er pasientens krav som skal prøves rettslig. Disse medlemmer viser videre til Ot.prp. nr. 31 (1998-1999) hvor det er ansett som naturlig at Norsk Pasientskadeerstatning saksøkes. I motsetning til statsråden er disse medlemmer fortsatt av den oppfatning at det foreligger en logisk brist.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

I

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) gjøres følgende endring:

§ 18 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Søksmål etter første ledd første punktum reises mot den ansvarlige etter § 6 eller dennes forsikringsgiver etter § 8.

II

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til dokumentet og merknadene og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:48 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om lov om endring i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) (Domstolsprøving) – vedlegges protokollen.

Oslo, i sosialkomiteen, den 8. juni 2004

John I. Alvheim

leder

Asmund Kristoffersen

ordfører